

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Gelir Politikaları Genel Müdürlüğü

Sayı : B.07.0.GEP.0.03-610/
Konu : Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 07/03/2012 tarihli ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-52572 sayılı yazı.

İstanbul Milletvekili İstanbul Milletvekili Sayın Umut ORAN'ın tevcih ettiği 7/4578 esas numaralı yazılı soru önergesinde yer alan hususlara ilişkin cevabımız aşağıda açıklanmaktadır.

Sayın Umut ORAN'ın soru önergesine ilişkin olarak;

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'na göre, petrol fiyatları 01/01/2005 tarihinden itibaren en yakın erişilebilir dünya serbest piyasa oluşumu dikkate alınarak serbest piyasa koşullarına göre oluşmakta olup, rafineri fiyatlarının endeksle oluşturulması, dağıtıcı ve nakliye paylarının tavanı gibi fiyatların dolaylı veya dolaysız olarak kamuca belirlenmesine ilişkin uygulamalar sona erdirilmiştir. Ayrıca petrol piyasasında dolaşımda bulunan tüm petrollerin fiyatı, ham petrol fiyatındaki değişimlerden etkilenmekle birlikte, her bir ürünün fiyat teşekkülünün arz-talep mekanizmasına göre ayrı ayrı oluştuğu, fiyatların oluşumuna etki eden bir çok faktörün de bu süreçte rol oynadığı bilinmektedir. Ham petrol fiyatı ve benzin, motorin gibi ürünlerin kendi arz-talep koşullarının yanı sıra navlun bedeli, döviz kuru, ülkelerin mevzuatlarına göre gümrük vergileri, rafineri, dağıtıcı ve bayi marjları, belirli bir zamandaki konjonktürel gelişmeler gibi bir çok husus fiyat oluşumuna etki edebilmektedir. Dolayısıyla, petrol fiyatları 01/01/2005 tarihinden itibaren serbest piyasa ekonomisi şartları altında oluşmakta olup, hükümetin zam yapması gibi bir uygulama mevcut değildir.

Yüksek Planlama Kurulu (YPK)'nın 14/02/2008 tarih ve 2008/T-5 sayılı "Enerji KİT'lerinin Uygulayacağı Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizmasının Usul ve Esasları" na ilişkin kararı elektrik ve doğal gaz piyasasında faaliyet göstermekte olan kamu iktisadi teşekkülleri (EÜAŞ, TETAŞ ve BOTAŞ) tarafından uygulanmak üzere 01/07/2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kararın, Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.'nin fiyatlarına ilişkin II.5.2 nci maddesinde "i. BOTAŞ, YTL ile doğal gaz satışı yaptığı abonelerine uygulayacağı aylık tarifelerini, EK-3'te yer alan formülasyonu kullanarak belirleyecektir. ii. BOTAŞ'ın kendisinden doğrudan gaz alan; Yap-İşlet-Devret ve Yap-İşlet Santralleri, Hamitabat Elektrik Üretim Anonim Şirketi ile Elektrik Üretim Anonim Şirketine ait santrallere uygulayacağı fiyatlar, mevcut sözleşmelerdeki hükümler çerçevesinde belirlenecektir. iii. BOTAŞ II.5.2.(ii) maddesi kapsamında, yılın geri kalan dönemi için uygulayacağı satış fiyatlarını belirlerken, güncel Genel Yatırım ve Finansman Programında belirlenen mali hedeflerin tutturulmasını sağlayacaktır." hükümleri yer almaktadır. Bu kapsamda piyasada hakim konumda bulunan tedarikçi BOTAŞ'ın toptan satış fiyatları, söz konusu YPK Kararının Ek-3/2 nci maddesinde yer alan formülasyona göre belirlenmiş olup yine bu maddede bulunan formülasyon ile güncellenmektedir.

Diğer birçok ülkede ve özellikle Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de akaryakıt ürünlerinden Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ve Katma Değer Vergisi (KDV) alınmaktadır.

Ocak 2005'den itibaren petrol fiyatları en yakın erişilebilir dünya serbest piyasası dikkate alınarak serbest piyasa koşullarına göre oluşmaktadır. Dolayısıyla rafineri fiyatlarının endeksle

oluşturulması, dağıtıcı ve nakliye paylarının tavanı gibi fiyatların dolaylı ve dolaysız olarak kamuca belirlenmesine ilişkin uygulamalar sona erdirilmiştir.

Aynı şekilde petrol ve doğalgaz ürünlerinden alınan ÖTV de enflasyon oranında aylık artış uygulaması yerine maktu belirlenmeye başlanmıştır.

2005 yılı başından Kasım 2007'ye kadar akaryakıtta herhangi bir vergi artışı yapılmamıştır. En son ÖTV artışı 31 Aralık 2009 tarihinde yapılmış olup o tarihten bu yana tek kurşluk dahi olsa vergi artışı yapılmamıştır.

Bu çerçevede; 100 TL tutarındaki benzin fiyatının içerisinde KDV ve ÖTV dahil toplam vergi yükü 2002 yılı sonunda 70,2 TL iken, 2012 Nisan ayı itibarıyla 55,5 TL'ye düşmüştür. 100 TL tutarındaki motorinde 2002 sonunda vergi yükü 59,2 TL iken 2012 Nisan ayı itibarıyla 47,9 TL'ye düşmüştür. Vergi yükünde meydana gelen bu düşüş sonucunda, 2002 yılında hem benzin hem de motorin üzerindeki vergi yükünde Türkiye birinci sıradayken, 02/04/2012 tarihli Avrupa Birliği enerji bülteni ve 11/04/2012 tarihli akaryakıt fiyatlarına göre ülkemiz, vergi yükü sıralamasında benzinde dokuzuncu, motorinde ise beşinci sıraya gerilemiştir. Benzin üzerindeki vergi yükü sıralamasında ilk üç ülke İngiltere, İrlanda ve Hollanda olurken, motorinde ise ilk üç ülke İngiltere, İsveç ve İtalya'dır.

2002-2012 döneminde Brent tipi ham petrol varil fiyatı TL bazında yaklaşık yüzde 357,2 oranında artarken ülkemizde pompa satış fiyatları ortalama sadece yüzde 143,7 ile yüzde 211,7 arasında artmıştır. Örneğin Brent tipi ham petrol varil fiyatları 2009'da ortalama 61,1 \$ iken 10/04/2012 tarihi itibarıyla 119,5 \$ olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla, 2009'dan bu yana tek kurşluk dahi olsa vergi artışı yapılmamasına rağmen, uluslararası Brent tipi ham petrol varil fiyatlarındaki artışlar ülkemizdeki akaryakıt fiyatlarına yansımıştır.

Aynı önergede yer alan TOKİ ile ilgili soruya ilişkin olarak;

Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, Anayasanın her Türk vatandaşının güvenli ve çağdaş şartlara uygun konut sahibi olma hakkına dair 56. ve 57. maddelerinden hareketle, vatandaşları makul yaşam standartlarına kavuşturmak gibi toplumsal bir amaç doğrultusunda faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bu doğrultuda, 2003 yılından itibaren, Hükümetimizin "Planlı Kentleşme ve Konut Üretimi Programı" çerçevesinde deklare ettiği önemli hedefleri doğrultusunda, konut üretimi ve planlı kentleşme birlikte ele alınarak, TOKİ tarafından, dar ve orta gelirli vatandaşların konut ihtiyacının karşılanması amacıyla ülke genelinde geniş çaplı bir konut seferberliği başlatılmıştır.

Bilindiği üzere, Toplu Konut İdaresi, kendi mülkiyetindeki arsalar üzerinde konut inşa ettirmekte ve bu konutları kredilendirerek satışa sunmaktadır. Konut satışları ile hedeflenen; mevcut piyasa koşulları ile konut sahibi olamayan ancak belirli bir birikime sahip dar ve orta gelirli ailelerin gelirlerine uygun ödeme koşulları ile kira öder gibi konut sahibi olmalarıdır.

Bu itibarla, TOKİ, Ocak 2003 – 20 Mart 2012 tarihleri arasında 81 il, 800 ilçe, 2.284 şantiyede toplam 533.209 adet konutun üretimini başlatmış bulunmaktadır. Bu rakam 100 bini aşkın nüfuslu 21 adet şehir demektir.

TOKİ, 532.901 adet konutla birlikte;

- 797 Okul (lise, ilköğretim, anaokulu),
- 828 Spor Salonu,
- 91 Yurt ve Pansiyon,
- 24 Sevgi Evi,
- 20 Engelsiz Yaşam Merkezi,
- 39 Kütüphane,
- 181 Hastane,
- 89 Sağlık Ocağı,
- 452 Ticaret Merkezi,

→ 412 Cami,

inşaatını başlatmış ve büyük bir kısmını tamamlamıştır.

Üretilen konutların;

→ 207.115 adedi dar ve orta gelir grubu uygulamaları,

→ 141.606 adedi yoksul ve alt gelir grubu uygulamaları,

→ 62.665 adedi gecekondü dönüşüm uygulamaları,

→ 34.481 adedi afet konutu uygulamaları,

→ 4.241 adedi (35 Köyde) tarım-köy uygulamaları,

→ 83.101 adedi (60.192 adedi Emlak Konut GYO) kaynak geliştirme uygulamaları

kapsamında olup, toplam 450.108 adedi, diğer bir ifadeyle yaklaşık %85'i, sosyal konut niteliğindedir.

TOKİ, yürüttüğü konut uygulamaları ile sayısı 400'ü aşan yerel ve ulusal ölçekli pek çok yüklenici firmaya sektörde iş imkanı yaratmış ve bu uygulamalarla doğrudan ve dolaylı olmak üzere 800 bin kişilik istihdam sağlamıştır.

Diğer taraftan; TOKİ, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi olup, bütün ihale iş ve işlemlerini bu Kanun çerçevesinde gerçekleştirmektedir. Kanun çerçevesinde yapılan ihaleler bütün isteklilere açık olarak yapılmakta ve Kamu İhale Bülteni, ulusal ve yerel gazetelerde yayınlanmaktadır. TOKİ tarafından yapılan ihaleler, basına ve kamuoyuna açık olarak yapıldığından, ihalelere olan katılım ve firmalara ilişkin bilgiler de ihale dergileri gibi basın-yayın organlarında açık olarak yer almaktadır. TOKİ Başkanlığından ihale alan firmalara ve projelere ilişkin bilgiler güncel olarak, İdarenin (www.toki.gov.tr) elektronik ağ sayfası aracılığıyla kamuoyuna duyurulmaktadır.

Bununla birlikte; 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 5 inci maddesi "...mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine müteallik olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması lazım gelen diğer hususları ifşa edemezler..." şeklindedir. Bu nedenle, TOKİ'den ihale alan firmaların ödedikleri vergilerin açıklanması söz konusu kanun kapsamında mümkün değildir.

Mehmet ŞİMŞEK
Maliye Bakanı